

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА
ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ УКРАЇНИ

2025

Звіт про проведення національної оцінки ризиків

у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних
злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження
зброї масового знищення

Періодичність оцінки

Четверта національна оцінка

Методологічна основа

Рекомендації FATF · Методика НОР (2024)

Місце та рік

Київ · 2025

Для чого проводиться НОР

Мета оцінки

- Забезпечити комплексне розуміння характеру, масштабів та динаміки ризиків ВК/ФТ/ФРЗМЗ в Україні
- Оцінити потенційні наслідки реалізації цих ризиків для фінансової системи, економіки та безпекового середовища держави
- Сформуванати єдину доказову базу для ухвалення управлінських рішень на національному рівні

Методологічна основа

- Міжнародні стандарти FATF, у тому числі поправки до Рекомендації 8
- Рекомендації MONEYVAL за результатами оцінювання національної системи
- Оновлене Керівництво FATF щодо Національної оцінки ризиків ВК та керівництва інших міжнародних організацій
- Національна Методика НОР, оновлена у грудні 2024 року
- Зобов'язання України в межах євроінтеграційного процесу

Спільна робота – практичний результат

Проведення НОР здійснювалося із залученням широкого кола **державних органів, регуляторів, правоохоронних і наглядових інституцій**, а також з урахуванням інформації від суб’єктів первинного фінансового моніторингу та інших заінтересованих сторін. Такий підхід забезпечив міжвідомчу координацію, повноту аналізу та узгодженість висновків.

01

Удосконалення національної системи

Результати НОР слугуватимуть інструментом подальшого розвитку системи ПВК/ФТ/ФРЗМЗ

02

Пріоритети діяльності компетентних органів

Визначення пріоритетних напрямів діяльності державних органів на основі виявлених ризиків

03

Міжнародне співробітництво

Посилення взаємодії з міжнародними партнерами та профільними організаціями

04

Мінімізація ризиків

Зниження виявлених ризиків з урахуванням поточних і перспективних викликів

Окрему вдячність висловлюємо **європейським колегам і партнерам** за експертну підтримку та консультаційний супровід, що сприяв посиленню якості методологічних рішень і практичної спрямованості цієї оцінки, а також **усім учасникам НОР** – за вагомий внесок у розвиток національної системи ПВК/ФТ/ФРЗМЗ.

Ідентифіковані загрози національної системи

За результатами аналізу факторів, які можуть впливати на ефективність функціонування національної системи ПВК/ФТ/ФРЗМЗ, ідентифіковано **зовнішні** та **внутрішні** загрози.

ЗОВНІШНІ ЗАГРОЗИ

Формуються за межами системи ПВК/ФТ/ФРЗМЗ та охоплюють будь-які події на фінансовому ринку або в економіці. Протистояння їм неможливе лише за рахунок зусиль учасників національної системи фінансового моніторингу.

- Порушення територіальної цілісності та суверенітету України
- Корупційна діяльність
- Діяльність розповсюджувачів ЗМЗ та обхід санкцій
- Нелегальна діяльність та ухилення від оподаткування
- Діяльність організованих злочинних груп та злочинних організацій
- Соціальна безвідповідальна діяльність

ВНУТРІШНІ ЗАГРОЗИ

Формуються в межах системи ПВК/ФТ/ФРЗМЗ та пов'язані з її функціонуванням. Для протистояння їм використовуються власні зусилля учасників системи.

- Використання новітніх технологій у злочинних цілях
- Недостатнє нормативно-правове та інституційне забезпечення системи фінансового моніторингу
- Недостатній рівень регулювання та нагляду за діяльністю СПФМ
- Професійна некомпетентність учасників системи ПВК/ФТ/ФРЗМЗ
- Недостатній рівень професійної підготовки працівників правоохоронних і розвідувальних органів
- Залучення (свідоме і несвідоме) до вчинення злочинної діяльності

Оцінку ідентифікованих ризиків проведено шляхом поєднання **загроз, вразливостей** та наслідків їх прояву.

Результати четвертого раунду Національної оцінки ризиків

Визначено **30 ризиків**. Чистий рівень ризику визначено як поєднання загрози, вразливості та наслідків її прояву.

Високий рівень чистий рівень ризику — 9 - Неефективна боротьба з корупцією - Ризик нелегальних фінансових відтоків з країни - Тінізація національної економіки - Низький рівень доходів населення - Прояви тероризму та сепаратизму - ВК та ФТ в умовах військової агресії рф проти України - Ризик використання віртуальних активів з метою ВК/ФТ/ФРЗМЗ	7 Середній рівень чистий рівень ризику — 4–6 - Офшоризація та відтік фінансового капіталу з країни · 6 - Використання готівки з метою ВК/ФТ · 6 - Зростання організованої злочинності · 6 - Відсутність правового регулювання деяких представників ВНУП · 6 - Неефективні санкції, застосовані до СПФМ за порушення законодавства · 6 - Неефективне розслідування предикатних до ВК злочинів · 6 - Неефективне розслідування злочинів ВК · 6 - Злочини ВК не підлягають ефективним, пропорційним та переконливим санкціям · 6 - Неефективне розслідування злочинів ФТ · 6 - Підозрілі фінансові операції за участю національних публічних діячів · 6 - Ризик використання різних ОПФГ з метою ВК/ФТ · 6 - ВК/ФТ через дистанційні послуги · 6 - Приховування реальних кінцевих бенефіціарних власників · 6 - Ризик ВК, отриманих від екологічних злочинів · 6 - Ризик ВК/ФТ, пов'язаний зі злочинами сучасного рабства та торгівлі людьми · 6 - Ризик ВК/ФТ у сфері торгівлі (TBML) · 6 - Ризик ФРЗМЗ · 6 - Низький рівень довіри до фінансової системи · 4 - Неефективна система розслідування матеріалів ПФР · 4 - Ризик використання СПФМ з метою ВК · 4 - Ризик використання СПФМ з метою ФТ · 4	21 Низький рівень чистий рівень ризику — 2 - Неприведення законодавства у сфері ПВК/ФТ/ФРЗМЗ до вимог міжнародних рекомендацій - Недостатній рівень підготовки учасників системи ПВК/ФТ/ФРЗМЗ
---	--	---

Секторальні оцінки ризиків використання СПФМ з метою ВК

№	СЕКТОР СПФМ	ЙМОВІР.	НАСЛІДКИ	ЗАГАЛЬН.	ПОМ'ЯКШ.	ЧИСТИЙ
1	Банківський сектор	2	3	6 / 2*	2	4
2	Сектор небанківських фінансових установ (у частині надання ними фінансової послуги щодо переказу коштів)	2	3	6 / 2*	2	4
3	Сектор небанківських фінансових послуг, з них:	2	2	4 / 2*	2	4
3.1	Суб'єкти, які надають страхові послуги	2	3	6 / 2*	2	4
3.2	Кредитні спілки	1	2	2 / 1*	2	2
3.3	Надання коштів у позику на умовах фінансового кредиту	2	2	4 / 2*	2	4
3.4	Ломбарди	2	1	2 / 1*	2	2
3.5	Фінансовий лізинг	2	2	4 / 2*	2	4
3.6	Факторинг	2	2	4 / 2*	2	4
3.7	Торгівля валютними цінностями	2	2	4 / 2*	2	4
4	Сектор ринків капіталу та організованих товарних ринків	2	2	4 / 2*	2	4
5	Сектор правових послуг, з них:	2	2	4 / 2*	2	4
5.1	Адвокати, адвокатські бюро та об'єднання	2	2	4 / 2*	2	4
5.2	Нотаріуси	2	2	4 / 2*	2	4
5.3	Суб'єкти господарювання, що надають юридичні послуги та осіб, які надають послуги щодо створення, забезпечення діяльності або управління юридичними особами	2	2	4 / 2*	2	4
6	Сектор лотерей	2	2	4 / 2*	2	4
7	Сектор азартних ігор	3	3	9 / 3*	3	9
8	Сектор аудиторських послуг	1	2	2 / 1*	1	1
9	Сектор бухгалтерських послуг	2	2	4 / 2*	3	6
10	Сектор суб'єктів господарювання, що здійснюють консультування з питань оподаткування	2	2	4 / 2*	2	4
11	Сектор торгівлі дорогоцінними металами і дорогоцінним камінням та виробами з них	2	2	4 / 2*	2	4
12	Сектор торгівлі культурними цінностями	3	2	6 / 2*	3	6
13	Сектор нерухомості	2	2	4 / 2*	3	6
Загальна оцінка сектору СПФМ		2	2	4 / 2*	2	4

* з урахуванням шкали рівнів ризику, передбаченої Методикою. Шкала чистого ризику: 1–3 низький, 4–6 середній, 7–9 високий.

Секторальні оцінки ризиків використання СПФМ з метою ФТ

№	СЕКТОР СПФМ	ЙМОВІР.	НАСЛІДКИ	ЗАГАЛЬН.	ПОМ'ЯКШ.	ЧИСТИЙ
1	Банківський сектор	2	3	6 / 2*	2	4
2	Сектор небанківських фінансових установ (у частині надання ними фінансової послуги щодо переказу коштів)	2	3	6 / 2*	2	4
3	Сектор небанківських фінансових послуг, з них:	1	2	2 / 1*	2	2
3.1	Суб'єкти, які надають страхові послуги	1	2	2 / 1*	2	2
3.2	Кредитні спілки	1	2	2 / 1*	2	2
3.3	Надання коштів у позику на умовах фінансового кредиту	1	2	2 / 1*	2	2
3.4	Ломбарди	1	2	2 / 1*	2	2
3.5	Фінансовий лізинг	1	2	2 / 1*	2	2
3.6	Факторинг	1	2	2 / 1*	2	2
3.7	Торгівля валютними цінностями	2	1	2 / 1*	2	2
4	Сектор ринків капіталу та організованих товарних ринків	1	1	1 / 1*	1	1
5	Сектор правових послуг, з них:	2	2	4 / 2*	2	4
5.1	Адвокати, адвокатські бюро та об'єднання	2	2	4 / 2*	2	4
5.2	Нотаріуси	2	2	4 / 2*	2	4
5.3	Суб'єкти господарювання, що надають юридичні послуги та осіб, які надають послуги щодо створення, забезпечення діяльності або управління юридичними особами	2	2	4 / 2*	2	4
6	Сектор лотерей	1	1	1 / 1*	2	2
7	Сектор азартних ігор	3	3	9 / 3*	3	9
8	Сектор аудиторських послуг	1	2	2 / 1*	1	1
9	Сектор бухгалтерських послуг	1	1	1 / 1*	2	2
10	Сектор суб'єктів господарювання, що здійснюють консультування з питань оподаткування	1	2	2 / 1*	2	2
11	Сектор торгівлі дорогоцінними металами і дорогоцінним камінням та виробами з них	2	2	4 / 2*	2	4
12	Сектор торгівлі культурними цінностями	2	2	4 / 2*	3	6
13	Сектор нерухомості	2	1	2 / 1*	2	2
Загальна оцінка сектору СПФМ		1	2	2 / 1*	2	4

* з урахуванням шкали рівнів ризику, передбаченої Методикою. Шкала чистого ризику: 1–3 низький, 4–6 середній, 7–9 високий.

Ризик використання юридичних осіб для ВК/ФТ

Згідно з Методологією FATF окрему увагу приділено оцінці ризиків використання юридичних осіб та неприбуткових організацій для ВК/ФТ.

КЛЮЧОВІ ФАКТОРИ ОЦІНКИ

- Структура власності — хто є кінцевим бенефіціарним власником
- Види діяльності — чи відповідає фактична діяльність статуту
- Фінансові потоки — чи є вони логічними та обґрунтованими
- Зв'язки з іншими компаніями — контрагенти високого ризику
- Юрисдикція реєстрації — країна реєстрації компанії

МЕТОДИ ОЦІНКИ

- Аналіз фінансової звітності — невідповідності та аномалії
- Due diligence — перевірка компанії, власників, бенефіціарів
- Моніторинг транзакцій — виявлення підозрілих операцій
- Скорингові моделі — оцінка за набором факторів

Оцінка ризиків залучення найбільш поширених ОПФГ до ВК/ФТ

№	ВИД ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВОЇ ФОРМИ	ВК	ФТ
1	Товариства з обмеженою відповідальністю	високий	середній
2	Приватні підприємства	середній	середній
3	Акціонерні товариства	середній	низький
4	Фермерські господарства	низький	низький
5	Комунальні підприємства	низький	низький
6	Державні підприємства	середній	низький
7	Дочірні підприємства	низький	середній
8	Кооперативи	низький	низький
9	Повні товариства	низький	низький
10	Фізичні особи — підприємці (ФОП)	високий	середній

За результатами оцінки основним типам юридичних осіб присвоєно відповідні оцінки ризику. Загальний ризик використання різних організаційно-правових форм господарювання (ОПФГ) з метою ВК/ФТ — **середній (6)**.

Ризик використання неприбуткового сектору для ВК/ФТ

Оцінку проведено за **ризик-орієнтованим підходом** (Рекомендація 1 FATF) з урахуванням **Рекомендації 8 FATF** щодо захисту сектору від використання для ФТ.

Організація оцінки

28.02.2025 створено Робочу підгрупу з оцінки ризиків сектору НПО. Склад: Держфінмоніторинг, Мінфін, НБУ, Мін'юст, НКЦПФР, ДПС, СБУ, БЕБ, Офіс Генерального прокурора, а також **вісім організацій громадянського суспільства**. Рішення щодо затвердження **Переліку типів НПО**, які будуть включені в оцінку ризиків використання сектору НПО з метою ВК/ФТ, оформлено протоколом № 1 (09.04.2025) та № 2 (10.06.2025).

Оцінка ризиків залучення до ВК/ФТ різних типів НПО

№	ТИП НПО	ВК	ФТ
1	Бюджетні установи	низький	н/о
2	Громадські об'єднання	середній	низький
3	Політичні партії	низький	н/о
4	Творчі спілки	низький	низький
5	Релігійні організації	середній	низький
6	Благодійні організації	середній	низький
7	Пенсійні фонди	низький	н/о
8	Спілки	низький	низький
9	Асоціації та об'єднання юридичних осіб	низький	н/о

н/о — не оцінювалось

Охоплення та підхід

Оцінка охоплює юридичних осіб із **Реєстру неприбуткових установ та організацій** (п. 133.4 ст. 133 ПК України) і суб'єктів, які в умовах воєнного стану виконують функції НПО. Для ФТ застосовано окремий **функціональний аналіз типів НПО** за Рекомендацією 8 FATF; ризики ВК і ФТ оцінювалися окремо.

Висновок оцінки

Наявна система запобігання використанню НПО для ВК/ФТ є **адекватною встановленим ризикам** та забезпечує застосування **ризик-орієнтованого підходу** відповідно до **Рекомендацій 1, 6 та 8 FATF**.

Окрема думка представників ОГС

Через відсутність державної статистики щодо кримінальних проваджень і судових рішень стосовно сектору НПО представники ОГС вважають рівні чистого ризику ВК для благодійних організацій, громадських об'єднань та релігійних організацій **недостатньо обґрунтованими**.

№	ТИП НПО	ВК	ФТ
10	Житлово-будівельні кооперативи	низький	н/о
11	Дачні (дачно-будівельні) кооперативи	низький	н/о
12	Садівничі та гаражні кооперативи	низький	н/о
13	ОСББ, асоціації власників жилих будинків	низький	н/о
14	Профспілки, їх об'єднання та організації	низький	н/о
15	Організації роботодавців та їх об'єднання	низький	н/о
16	Сільгоспобслуговуючі кооперативи	низький	н/о
17	Об'єднання сільгоспкооперативів	низький	н/о
18	Інші юридичні особи	середній	н/о

Секторальні ризики ФРЗМЗ

Після змін FATF 2020 року до **Рекомендації 1** додано пряму вимогу щодо оцінки ризиків ФРЗМЗ — ризиків **порушення, невиконання** та **обходу** цільових фінансових санкцій.

ВИМОГА МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ

Тлумачна записка до Рекомендації 1 FATF: країни повинні **ідентифікувати, оцінити та зрозуміти** ризики ФРЗМЗ і вживати заходів для їх мінімізації

Оцінка може бути **окремою** або **частиною загальної НОР** — Україна застосувала другий підхід

ОХОПЛЕННЯ ТА МЕТОДИКА

Охоплено **фінансові установи, нефінансовий сектор і сектор ВНУП**

Кожну загрозу оцінено за контекстуальними факторами: продукти та послуги, обсяг діяльності, клієнти, канали постачання, юрисдикції

Рівень загальної загрози — **середнє значення** всіх оцінених загроз сектору

Категорії наслідків: **важкі (3), помірні (2), обмежені (1)**

Результати оцінки секторальних ризиків ФРЗМЗ

СЕКТОР	РЕЙТИНГ	БАЛ	РІВЕНЬ
Фінансовий сектор		1,69	середній
Ринки капіталу та організовані товарні ринки		1,30	низький
Правові послуги		2,00	середній
Азартні ігри		2,00	середній
Аудиторські послуги		1,00	низький
Бухгалтерські послуги		1,00	низький
Торгівля дорогоцінними металами та камінням і виробами з них		2,00	середній
Торгівля культурними цінностями		2,00	середній
Лотереї		1,00	низький
Нерухомість		1,00	низький
Консультування з питань оподаткування		1,00	низький
Загальний рейтинг чистого рівня секторального ризику ФРЗМЗ		1,54	середній

Шкала: 1 — обмежені наслідки, 2 — помірні, 3 — важкі

Ризики ФРЗМЗ на національному рівні

Національна система стикається з низкою актуальних та потенційних загроз у сфері ФРЗМЗ, обумовлених **глобальними тенденціями обходу санкційних режимів і безпековою ситуацією навколо України.**

КЛЮЧОВІ ЗАГРОЗИ

Обхід санкційних режимів РБ ООН (резолюції 1718 — КНДР, 1737 — Іран) через посередників, підставних осіб і транзитні юрисдикції

Незаконне фінансування ланцюгів постачання товарів військового та подвійного використання

Приховане придбання компонентів і технологій подвійного використання через фінансову систему

Використання віртуальних активів та новітніх фінансових інструментів для обходу санкцій

Залучення компаній-оболонок для приховування кінцевих користувачів і вигодоодержувачів

Реекспорт через територію та фінансову інфраструктуру третіх держав

Обхід експортного контролю через маніпулювання документами та зміну країни походження

Безпекові загрози, пов'язані з агресивною політикою рф і розвитком програм військового виробництва

Недотримання суб'єктами господарювання вимог резолюції РБ ООН 1540 (2004)

2022–2024 РОКИ

Компетентними органами **не встановлено фактів** використання фінансової системи для фінансування програм створення або розповсюдження ЗМЗ. Виявлені загрози мають переважно **потенційний характер**.

Ризики ФРЗМЗ, характерні для України

№	РИЗИК	РІВЕНЬ
1	Недоліки системи експортного контролю та поставок товарів подвійного використання	Середній (2)
2	Використання готівки для ФРЗМЗ	Середній (2)
3	Використання віртуальних активів для ФРЗМЗ	Високий (3)
4	Обхід санкцій через складні корпоративні структури	Високий (3)
5	Недостатня ефективність механізмів виявлення та притягнення до відповідальності	Середній (2)
6	Залучення СПФМ до ФРЗМЗ	Середній (2)
Рівень чистого ризику ФРЗМЗ на рівні країни		Середній (2)

ВИСНОВОК

Нормативна база та інституційна спроможність дозволяють ефективно стримувати загрози. Подальше зниження ризику залежить від **міжвідомчої координації, міжнародного обміну інформацією та обізнаності СПФМ.**